
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2010:15

Lyxfällan i kyrklig tappning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2010:49 om Lyxfällan i kyrklig tappning. I motionen föreslår motionären att Kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att se på vilket sätt Svenska kyrkan kan hjälpa människor som kommit i svår ekonomisk kris enligt ”lyxfällankonceptet”.

En stödverksamhet på det här området kan bara beslutas lokalt och är inget som kan utvecklas genom uppdrag till Kyrkostyrelsen. Utskottet anser inte att ett tv-program ska vara utgångspunkt för Svenska kyrkans arbete och föreslår att Kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:49.

Motionens förslag

Motion 2010:49 av Per Ingvarsson, Lyxfällan i kyrklig tappning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att se på vilket sätt Svenska kyrkan kan hjälpa människor som kommit i svår ekonomisk kris enligt ”lyxfällankonceptet”.

Bakgrund

Motionären hänvisar i sin motion till ett tv-program kallat *Lyxfällan*, i vilket programledarna hjälper människor som fått stora ekonomiska problem att komma ur en negativ spiral av lån och obetalda räkningar. Motionären menar att det kan vara en diakonal uppgift för Svenska kyrkan att hjälpa människor som på olika sätt misslyckats med sin ekonomi.

Kort om tv-programmet Lyxfällan

Tv-programmet *Lyxfällan* började sändas 2006 och är ett program framtaget av ett svenskt produktionsbolag. Det sänds i tv 3 och varje avsnitt ses av ungefär 800 000 tittare med ett tittarrekor på nästan 1 miljon tittare. *Lyxfällan* fick tv-priset Kristallen 2007 och 2008.

Lyxfällan handlar om personer med svårigheter att hantera sin privatekonomi och som ofta har ådragit sig stora skulder. De flesta som deltar i programmet är människor med hus, bil och andra kapitalvaror och inte människor som helt saknar tillgångar eller har en bred problemprofil i form av exempelvis sjukdom eller missbruk. Därmed finns det möjlighet för dem som deltar i tv-programmen att genom försäljning snabbt förbättra sin ekonomiska situation.

Vid en sökning på nätet ser man att några av deltagarna i programmen är missnöjda med hur deras problem framställts. Skador på hus som inte funnits i verkligheten har uppgetts, saker har sålts i tv-programmet, men inte på riktigt, sannolikt för att få bättre dramaturgi i programmen.

Kommunernas ansvar för budget- och skuldrådgivning

I Skuldsaneringslagen står det:

2 § Kronofogdemyndigheten prövar ärenden om skuldsanering och ärenden om omprövning av ett beslut om skuldsanering.

Kommunen skall inom ramen för socialtjänsten eller på annat sätt lämna råd och anvisningar i budget- och skuldfrågor till skuldsatta personer. Denna skyldighet gäller även under skuldsaneringsförfarandet och under löptiden för en betalningsplan enligt 9 §.

Konsumentverket ska stödja och ge vägledning för den budget- och skuldrådgivning som kommunerna skall svara för. Konsumentverket skriver på sin hemsida:

I de flesta kommuner finns konsumentvägledare som kan ge dig hjälp inför eller efter ett köp. Du kan också få hjälp av din kommunala budget- och skuldrådgivare om du inte kan betala dina skulder. Du kan även få hjälp att planera din ekonomi på lång och kort sikt. Rådgivningen är gratis och opartisk.

I de flesta kommuner finns alltså en tjänst som påminner om den som motionären efterfrågar. Dock varierar väntetiderna för hjälp av en budget- och skuldrådgivare och det kan på sina håll vara långa väntetider.

Svenska kyrkans diakonala arbete

Diakoni är kyrkans sociala arbete. Uppdraget är att genom delaktighet, respekt och ömsesidig solidaritet möta människor i utsatta livssituationer. Grunden för detta är Guds kärlek, som den möter oss i människan Jesus Kristus.

Traditionellt associeras kanske inte diakoni till skuldsanering, men enligt rapporten *Församlingsdiakoni i förändring – Svenska kyrkans sociala arbete så som det utförs av församlingsdiakonerna* (juni 2010) förekommer det i en del församlingar.

Enligt rapporten har ungefär 20 procent av diakonerna hjälpt människor i ekonomisk kris. Samtalsstöd var den vanligaste hjälpen även i mötet med ekonomiskt utsatta men bland svaren fanns också exempelvis informationskväll med temat "Hjälp, jag har inga pengar". Fem av de svarande diakonerna hade varje dag hjälpt människor i ekonomisk kris.

Många av de svarande uppger också att de gett ekonomiskt stöd, vilket ofta inneburit någon form av materiellt bidrag. Flera av diakonerna uttrycker att det innebär ett moraliskt dilemma huruvida man bör dela ut mat, pengar och liknande eller inte, och att det inte alltid är så lätt att förhålla sig till det. Vilken roll ska kyrkan ha i relation till kommunens ansvar undrar man, då det formellt sett är kommunen som ska tillgodose de ekonomiska behoven. Några citat ur rapporten:

En återkommande kommentar från diakonerna är att de försöker undvika att ge kontanter direkt i handen. När man delar ut pengar tycks det oftare vara ur fonder ur vilka människor kan söka bidrag. De som behöver akut hjälp får vanligtvis matkassar i stället.

/.../ Några nämner också att kyrkan inte ska överta socialtjänstens ansvar. Det är uppenbart att vissa diakoner brottas med frågan om hur de ska ställa sig till det ansvar som samhället egentligen ska ta.

/.../ Diakonen hjälper ofta sökande med att informera och stötta när det gäller vilka rättigheter de har och hur de ska kunna få hjälp av kommunen. Om den sökande upplever att kontakten med socialtjänsten är svår kan diakonen i vissa fall följa med som stöd. Några svarande diakoner nämner att de ger ekonomisk rådgivning. I tidigare svar finns också självhjälsgrupper för hur man ska lära sig att handskas med sin ekonomi.

I rapporten gör man ett försök att komma fram till hur mycket pengar som Svenska kyrkan årligen betalar ut som ekonomiskt stöd. Uppskattningsvis tror man det rör sig om 60 miljoner kronor årligen.

Utskottets överväganden

Lyxfällan i kyrklig tappning

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:49.

Många människor har ekonomiska problem och skulle behöva hjälp att sanera sin ekonomi. Dock kan inte utskottet se att ett tv-program, med den dramaturgi som tillhör ett sådant, kan vara utgångspunkt för Svenska kyrkans arbete. En stödverksamhet på det här området kan bara beslutas lokalt och är inget som kan utvecklas genom uppdrag till Kyrkostyrelsen.

Mot bakgrund av detta föreslås Kyrkomötet avslå motionen.

Uppsala den 30 september 2010

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Camilla Sundén, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Ann-Sofie Nelstrand, Mary Österström, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Cecilia Brinck, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Kekke Paulsson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Marie Nielsén, Helena Nordvall, Christer Björk, Karin Söder, Kerstin Bodell, Kerstin Rossipal, Anna Ekström, Stig Domargård, Berit Simonsson och Berth Löndahl.

Biskoparna Antje Jackelén och Carl Axel Aurelius har deltagit i utskottets överläggningar.